

Тафсири КТХМБ 6

“Уҳдадорӣ бо ҷаъолият дар бозори махсус ба вуҷуд омада - таҷҳизоти барқӣ ва электронии истеъмолшуда”

Истинодҳо

- СББМ 8 “Сиёсати баҳисобгирӣ, тағйирот дар арзёбии муҳосибӣ ва ҳаҷмҳо”;
- СББМ 37 “Уҳдадорӣ бо арзёбиишаванда, уҳдадорӣ бо шартӣ ва дорони шартӣ”.

Маълумоти ибтидоӣ

1. Дар банди 17 СББМ 37 нишон дода шудааст, ки рӯйдои уҳдадоркунанда дар худ рӯйдои гузаштаеро ифода менамояд, ки ба пайдоиши уҳдадорӣ мавҷуда оварда мерасонад ва корхона роҳи воқеии гузаронидани ҳисоббаробарӣ бо уҳдадорӣ тибқи чунин ҳодиса ба вуҷуд омада надорад.
2. Мувофиқи банди 19 СББМ 37 уҳдадорӣ бо арзёбиишаванда бояд танҳо тибқи “уҳдадорӣ, ки аз рӯйдоҳои гузашта ба вуҷуд меоянд ва аз амалҳои ояндаи корхона вобастагӣ надоранд” эътироф карда мешаванд.
3. Дастури Иттиҳоди Аврупо “таҷҳизоти барқӣ ва электронии истеъмолшуда (ТБЭИ)”, ки ҷамъоварӣ, коркард, барқарорсозӣ ва барҳамдиҳии аз нигоҳи экологӣ беҳатари таҷҳизоти истеъмолшударо танзим менамояд, як қатор масъалаҳои алоқаманд бо муҳлати эътирофи уҳдадорӣ вобаста ба ҳориҷ кардани объектҳои таҷҳизоти барқӣ ва электронӣ аз истифода ба вуҷуд овард. Дастур фарқияти байни таҷҳизоти истеъмолшуда аз ғуруши “нав” ва “гузашта” ва байни таҷҳизоти истеъмолшудаи хоҷагиҳои хусусӣ ва манбаъҳои фарқкунанда аз хоҷагиҳои хусусиро муқаррар намудааст. Таҷҳизоти истеъмолшуда аз ғуруши нав ба маҳсулоте дахл дорад, ки пас аз 13 августи соли 2005 ғурухта шудаанд. Бо мақсади Дастури нишондодашуда ҳама гуна таҷҳизоти маишӣ то ин сана ғурухташуда, ба пайдоиши таҷҳизоти истеъмолшуда аз ғурушҳои гузашта ҳисобида мешаванд.
4. Тибқи Дастур ҳарчанд барои нобудсозии таҷҳизоти маишӣ истеъмолшуда аз ғуруши гузаштаро бояд истеҳсолкунандагон таҷҳизоти навӣ дахлдорро, ки дар бозор дар давраи муайян ҷаъолият менамояд, ки аз тарафи қонунгузори дахлдори ҳар як давлат – узви Иттиҳоди Аврупо (давраи арзёбӣ) муқаррар карда мешавад. Дар Дастур қайд гардидааст, ки ҳар як давлат – узви Иттиҳоди Аврупо бояд механизмери роҳандозӣ намояд, ки истеҳсолкунандагонро барои пардохти ҳарчанд дахлдор дар асоси таносуб, масалан, “ҳиссаи мутаносиби онҳо дар бозори навӣ таҷҳизоти мазкур”-ро вазифадор менамояд.
5. Баъзе истилоҳоти истифодашаванда дар тафсири мазкур, ба монанди “ҳиссаи бозор” ва “давраи арзёбӣ”, метавонанд ба таври ғуногун, дар қонунгузори давлатҳои алоҳидаи – аъзои ИА муқаррар карда шаванд. Масалан, давомнокии давраи арзёбӣ метавонад як сол ё ҳамагӣ як моҳро ташкил намояд. Ба ҳамин монанд, дар қонунгузори давлатҳои ғуногун метавонанд усулҳои арзёбии ҳиссаи бозор ва формулаҳои ҳисоббаробарии уҳдадорӣ дахлдор тағйир ёбанд. Вале дар ҳамаи намунаҳои овардашуда фарқият фақат ба арзёбии уҳдадорӣ вориднашуда ба соҳаи истифодаи тафсири мазкур дахл дорад.

Доираи татбиқ

6. Тафсири мазкур эътирофи уҳдадорӣ вобаста ба нобудсозии партовҳо дар ҳисоботи молиявии истеҳсолкунандагон тибқи Дастури Иттиҳоди Аврупо (ИА) “Дар бораи таҷҳизоти барқӣ ва электронии истеъмолшуда” нисбати ғуруши таҷҳизоти маишӣ истеъмолшуда аз ғуруши гузаштаро танзим менамояд.
7. Тафсири мазкур ҷанбаҳои, ки ба таҷҳизоти истеъмолшуда аз ғуруши нав ва гузаштаи ҳама гуна манбаъ, ба истиснои хоҷагиҳои хусусӣ, алоқаманд мебошанд, баррасӣ наменамояд. Уҳдадорӣ барои нобудсозии партовҳо ба таври дахлдор тибқи СББМ 37 ба танзим дароварда шудааст. Новобаста аз ин, агар таҷҳизоти истеъмолшуда аз ғуруши нави хоҷагиҳои хусусӣ тибқи қонунгузори ин ё он давлат ба таври ҳаммонанди таҷҳизоти истеъмолшуда аз ғуруши гузаштаи хоҷагиҳои хусусӣ ба эътибор гирифта шаванд, пас принсипҳои Тафсири мазкур бо назардошти иерархияи (зинанизоми) бандҳои 10-12-и СББМ 8, бояд татбиқ гардад. Иерархияи СББМ 8 ҳамзамон нисбат ба

дигар санадҳои меъёрии дар Дастури ИА овардашуда, ки уҳдадориро вогузор менамояд ва ба муқаррароти модели тақсимои хароҷот ҳаммонанд мебошад, татбиқ мегардад.

Мавзӯ

8. Аз Кумита дар бораи тафсири байналмиллалии ҳисоботи молиявӣ дархост гардид, ки дар қисмати аз истифода баровардани таҷҳизоти барқӣ ва электронӣ муқаррар намояд, ки рӯйдоди уҳдадоркунанда, нисбати эътирофи уҳдадориҳои арзёбишавандаи хароҷоти нобудсозии партовҳо тибқи банди 14(а) СББМ 37, кадом рӯйдод ба ҳисоб меравад:
- истеҳсол ё фурӯши таҷҳизоти маишӣ, ки таҷҳизоти истеъмолшударо аз фурӯши гузашта дар бар мегиранд?
 - пешбурди фаъолият дар бозори таҷҳизоти дахлдор дар давраи арзёбӣ?
 - бавучудоии хароҷот дар рафти чорабиниҳои нобудсозии партовҳо?

Тафвоқ

9. Пешбурди фаъолият дар бозори таҷҳизоти дахлдор дар раванди давраи арзёбӣ, тибқи банди 14(а) СББМ 37 рӯйдоди уҳдадоркунанда махсуб меёбад. Мутаносибан, уҳдадорӣ нисбат ба хароҷоти нобудсозии партовҳо ва нисбати таҷҳизоти маишии истеъмолшуда аз фурӯши гузашта, дар лаҳзаи истеҳсол ё фурӯши маҳсулот ба вучуд намеояд. Азбаски уҳдадорӣ нисбат ба таҷҳизоти маишии истеъмолшуда аз фурӯши гузашта бо пешбурди фаъолият дар давраи арзёбӣ, на бо истеҳсол ё фурӯши маҳсулоти нобудшаванда, алоқаманд мебошад, пас уҳдадорӣ ба вучуд намеояд, агар корхона дар давраи арзёбӣ иштирокчи бозор ба ҳисоб наравад. Мухлати пайдоиши рӯйдоди уҳдадоркунанда инчунин наметавонад аз давраи мушаххас вобаста бошад, ки дар он чорабиниҳои марбут ба нобудсозии партовҳо амалӣ мегарданд ва хароҷоти вобаста ба он ба вучуд меоянд.

Санаи эътибор пайдо намудан

10. Корхона бояд тафсири мазкурро нисбат ба давраҳои солоне, ки аз 1 январи соли 2005 ё пас аз ин сана оғоз мешаванд, татбиқ намояд. Татбиқи пеш аз муҳлат пазируфта мешавад. Агар корхона тафсири мазкурро нисбат ба давراهое, ки аз 1 декабри соли 2005 оғоз мешаванд, татбиқ намояд, пас бояд чунин маълумотро ифшо намояд.

Муқаррароти интиқоли

11. Тағйирот дар сиёсати баҳисобгирӣ бояд тибқи СББМ 8 ба эътибор гирифта шавад.